

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 25/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om upphävande av lagen om privata allmänna hamnar och lagen om kommunala hamnordningar och trafikavgifter

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 november 2014 regeringens proposition med förslag till lag om upphävande av lagen om privata allmänna hamnar och lagen om kommunala hamnordningar och trafikavgifter (RP 236/2014 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Silja Ruokola och trafikråd Lassi Hilska, kommunikationsministeriet
- enhetschef Kaisa Sainio, Trafiksäkerhetsverket Trafi

- ekonomidirektör Pekka Meronen, Helsingfors stad
- trafikdirektör Markku Koskinen, HaminaKotka Satama Oy
- verkställande direktör Annaleena Mäkilä, Finlands Hamnförbund.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- Kemi stad
- Nådendals stad
- Hangö Hamn Ab
- Sköldviks hamn
- Finlands näringsliv rf
- Rederierna i Finland rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om privata allmänna hamnar och lagen om kommunala hamnordningar och trafikavgifter upphävs.

I båda lagarna ingår bestämmelser som kan anses strida mot grundlagen. För närvarande finns det inget behov av någon särskild hamnlag-

stiftning. I fortsättningen är det mest ändamålsenligt att ordna regleringen av hamnfunktionerna som sakspecifik reglering om varje enskild specialfråga.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

I propositionen föreslås upphävning av lagen om privata allmänna hamnar (1156/1994) och lagen om kommunala hamnordningar och trafikavgifter (955/1976).

Utgångspunkten är att det inte längre behövs någon separat hamnlagstiftning. Enligt propositionen räcker det i fråga om reglering av hamnverksamhet på lagnivå med att verksamheten ska iaktta t.ex. regleringen om markanvändning, miljö och säkerhet.

Finland har för närvarande 49 hamnar av vilka en del är allmänna kommunala, en del allmänna privata och en del privata hamnar. De allmänna hamnarna är i betydande utsträckning kommunalt ägda och allmänna hamnar ska i princip vara tillgängliga för alla. På grund av kraven i Europeiska unionens regler om statligt stöd gjordes 2013 ändringar i kommunallagen (365/1995) som fick till följd att kommunernas hamnar ska ombildas till bolag före utgången av 2014. Enligt utredning till utskottet har största delen av hamnarna för utrikeshandeln redan ombildats till bolag.

I lagen om privata allmänna hamnar och lagen om kommunala hamnordningar och trafikavgifter, som gäller kommunala hamnar, föreskrivs för närvarande om en hamnordning som godkänns av kommunfullmäktige, möjlighet att i hamnordningen utdöma böter för brott mot den, samt möjlighet att indriva de avgifter för allmän trafik som ska betalas till kommunen utan dom eller beslut. På samma sätt föreskrivs i lagen om privata allmänna hamnar om tillstånd av statsrådet för anläggning av hamnar, hamnordning godkänd av kommunfullmäktige samt böter för brott mot hamnordningen, som döms ut av allmän underrätt. Dessutom behövs numera tillstånd av statsrådet för anläggande eller väsentlig utbyggnad av hamnen. Enligt utredning till utskottet har denna tillståndsplikt dock närmast blivit en död bokstav.

Vid utfrågningen av sakkunniga har framställningen delvis stött på motstånd och det har bl.a. framhållits att i och med att lagarna upphävs kan det uppstå oklarhet kring hamninnehav i termer av anordnande, övervakning och uttag av avgifter och att upphävandet sannolikt skulle förorsaka konflikter mellan hamninnehavare och de som bedriver aktiviteter där. De yttranden som motsätter sig förslaget har också tagit upp att efter upphävandet finns det ingen som kontrollerar och övervakar inrättandet av hamnar och verksamheten i dem. Men de flesta sakkunnigyttranden stöder förslaget om att upphäva hamnlagarna.

Hamnordningar

Alla allmänna hamnar ska i dagsläget enligt lag ha en hamnordning. I hamnordningen föreskrivs om användning av hamnen och förfaranden som ska iakttas i hamnområdet. Enligt propositionsmotiven behöver hamnordningar inte krävas i lag eftersom hamnarna är avgränsade områden där hamninnehavaren också i övrigt har ett starkt intresse av att upprätthålla ordningen och övervaka verksamheten. Enligt utredning till utskottet ska de anvisningar och föreskrifter som iakttas i hamnområden i fortsättningen baseras på bl.a. avtal mellan hamninnehavaren och de som använder hamnen. Vidare ska som ovan konstaterats hamnverksamheten iaktta krav som ingår i en rätt diger mängd speciallagar.

Vid utfrågningen av sakkunniga betonades att hamnordningen har en central praktisk betydelse som ett internationellt erkänt dokument också i fortsättningen. Men utskottet anser ändå på grundval av erhållen utredning att det inte finns något omedelbart behov för en lagstadgad skyldighet som gäller en hamnordning som godkänns av kommunfullmäktige. Enligt utredning till utskottet kan hamnbolag också i fortsättningen utarbeta och godkänna hamnordningar även om lagen inte skulle förskriva om det. Genom praktiska förfaranden kan kommunägda hamnar också i fortsättningen lämna en hamnordning

som utarbetats av hamninnehavaren för känedom eller behandling till kommunfullmäktige om så önskas.

Bestämmelser som är problematiska med avseende på grundlagen

Enligt propositionen innehåller de hamnlagar som förslås bli upphävda reglering som har ansetts vara problematisk med avseende på kraven i grundlagen. Dessa bestämmelser har enligt utredning till utskottet samband med möjligheten att utfärda böter för brott mot hamnordningen samt möjligheten att indriva avgifter för allmän trafik i kommunala hamnar utan dom eller beslut i den ordning som stadgas för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg. I fortsättningen ska avgifterna för användningen av hamnar enligt propositionen vara kommersiella serviceavgifter som vid behov indrivs i enlighet med normala förfaranden för indrivning och utsökning av avgifter.

Utskottet välkomnar att bestämmelserna som enligt utredning till utskottet står i strid med grundlagen slopas ur lagstiftningen. Men utskottet vill ändå betona att det är väsentligt att avgifterna kan indrivas effektivt i en bransch där verksamheten är mycket internationell och de företag som är verksamma i hamnarna i typfallet kommer från flera olika länder.

Slutsatser

Enligt utredning till utskottet har den föreslagna upphävningen av lagarna om hamnverksamheten inga omedelbara ekonomiska konsekvenser eller verkningar för statsbudgeten. Förslaget bedöms inte heller ha nämnvärda allmänna konsekvenser för hamnverksamheten eller praktiska havs- och insjötransporter.

Utskottet ser positivt på att den långvariga beredningen har siktat på att uppdatera och förenkla regleringen om hamnar. På grundval av erhållen utredning anser utskottet att de föreslagna lagupphävningarna är motiverade men menar att konsekvenserna absolut bör följas i fortsättningen. Dessutom konstaterar utskottet att bestämmelser om hamnverksamhet i övrig lagstiftning bör kartläggas snarast möjligt och vid behov korrigeras så att adekvat hänsyn tas till att lagarna om hamnverksamhet är upphävda.

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 27 november 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kalle Jokinen /saml
vordf. Osmo Kokko /saf
medl. Mikko Alatalo /cent
Thomas Blomqvist /sv
Markku Eestilä /saml
Ari Jalonen /saf
Merja Kuusisto /sd

Suna Kymäläinen /sd
Hanna Tainio /sd
Eila Tiainen /vänt
Ari Torniainen /cent
Reijo Tossavainen /saf
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula.